

Med utgangspunkt i Adresseavisens arkiv siden det første nummer fredag 3. juli 1967, går journalist ODDVAR VALSTAD vår spennende historie nærmere etter i sømmene.

I Frostating lagmannsrett fredag 20. september 1946 ble 11 av Rinnan-bandens medlemmer dømt til døden. Åtte ble idømt tvangsarbeid på livstid. For de øvrige ble straffen fra 20 år og ned til 2 1/2 års tvangsarbeid. Domsavgiselsen fant sted nær fem måneder etter at rettsorhandlingene tok til. Ingen norsk domstol har felt en hardere dom enn sluttoppgjøret av et drama som savner sidestykke i vår kriminalhistorie. Et blodig drama. Som kostet mange nordmenns liv – og som omfattet en uoverskuelig sum av menneskelige lidelser og ulykke.

DE DØDSDØMTE VAR: Henry Oliver Rinnan, Bjarne Jenshus, Aksel Mære, Harry Aleksander Rønning, Olaus Salberg Hamrum, Per Sigurd Wiik, Per Bergeen, Harry Hofstad, Kristian Randal, Harald Grøtte og Sigurd Riverud.

Livsvarig tvangsarbeid: Yngvar Ålberg, Agnhild Strøm, Inga Lerfald, Ingebrigt Stnes, Osvald Lyngstad, Birger Olsen, Kåre Martinsen og Trond Jardar Kvåle. Tvangsarbeidsstraffer for de øvrige: Per Erstad 20 år, Kitty Grande 20 år, Rolf Sevaldsen 15 år, Johannes Karlsen 15 år,

Slik var det,

også...

Ønsker du at vi skal ta opp et spesielt historisk emne, gjør med glede det. Du må sende oss bilder, spørsmål, forslag og kommentarer. Hvis nødvendig, kan vi utfylle ditt bidrag ved å grave frem godbiter fra avisens egen skattkiste: arkiv gjennom 229 år!

skriv eller ring til ODDVAR VALSTAD tlf: 72501534 Adresseavisen, Postboks 6070 7003 Trondheim

Alf Nilsen Aune 12 år, Odd Ivan Bjerkan ni år, Odd Urstrømmen åtte år, Solveig Kleve åtte år, Karin Dillner Olsson fire år, Olga Sørensen 3 1/2 år og Gunnlaug, Dundas 2 1/2 år.

Lagmann Nissen bemerket at rettens avgjørelse av skyldsspørsmålet var enstemmig. Bortsett fra på ett punkt. Et av rettens medlemmer stemte for at Jenshus, Salberg Hamrum, Wiik, Randal og Riverud idømmes tvangsarbeid for livstid, og ett av medlemmene stemte for en høyere fribetsstraff for Solveig Kleve.

Enstemmig foreslo retten at Per Wiik, Kristian Randal, Harald Grøtte og Sigurd Riverud benådes til livsvarig tvangsarbeid.

– La oss håpe at vi i fremtiden aldri får oppleve en så trist begivenhet som domsavsigelsen i Rinnan-saken, skrev Adresseavisen. For trist er det å stå ansikt til ansikt med dødsdømte mennesker, uansett hvilke forbrytelser de har gjort seg skyldig i. Og uansett om forbrytelsene er av en slik art at en synes ingen straff kan være stor nok.

Det var en alvorlig og dyster stemning i Tinghuset denne morgen. Publikumsstilstrømmingen var på forhånd regulert ved at politiet utstedte spesielle adgangstegn. De som fikk plass i salen var utelukkende offentlige representanter, politi, jurister og presse. Fotografering var forbudt i salen. Film- og pressefotografer hadde tatt oppstilling i den store Tinghus-hallen. De sveivet og knipset energisk det korte øyeblikk mens de tiltalte ble ført inn.

Samtlige tiltalte møtte til domsavsigelsen. Ingen merkelig nervøsitet å spore i tiltaleboksen. Dog spent alvor var tydelig å lese i alle ansikter, bortsett fra Sevaldsens. Hans gutteaktige flir sto i merkelig kontrast til de dystre omgivelsene. Han var alene om å søke opprettholdt den konversasjon som var vanlig i tiltaleboksen fra forhandlingenes første dag.

De andre hadde åpenbart nok med sine egne tanker. Sin egen angst og sine egne forventninger i denne skjebnестunden. Det vakte også en viss oppmerksomhet at de to kvinnelige tiltalte på første benk, Inga Lerfald og Kitty Grande, samt Olga Sørensen, for første gang opptrådte i sort antrekk.

Rinnans forsvarer, overrettsasskfører Selmer, hadde forfall. I hans sted møtte reserveforsvareren, overrettsasskfører Wiig. Forøvrig var hele rettsapparatet på plass da lagmann Nissen erklærte retten satt litt over klokken 0800. Han gjorde straks oppmerksom på at fotografering i salen var forbundet med straffansvar. Med det samme saklige alvor som under hele rettsaken har preget hans ledelse av forhandlingene, tok han så fatt på å lese domskonklusjonen.

Mange hadde kanskje ventet en sterkere reaksjon i tiltaleboksen, hvor 11 mennesker etter hvert fikk forkynt sin dødsdom. Men for den som har fulgt forhandlingene og fått et innblikk i de tiltaltes psyke, kom deres relativt uanfektete oppreden ikke som noen overraskelse, skrev Adresseavisen medarbeider.

Rinnan mottok dødsdommen med vanlig kaldblodighet. Det var neppe et trekk av sinnsbevegelse. Snarere likegyldighet å spore i ansiktet. Han bare så vidt andyet sitt karakteristiske skjeve smil.

Ålberg var den som bar stundens alvor tyngst. Sank hulkende sammen da

Slik var det

Rinnans «A-lag» døm

Facsimile fra Adresseavisen 21. september 1946.

han fikk høre at hans liv ville bli spart. Jenshus påhørte dødsdommen rolig. Styrket forover med et forstenet, resignert blikk. Da Ålberg sank sammen på benken, bøyde han seg over ham med noen trøstende ord.

Mære kom heller ikke i affekt, men det gikk en skygge av smerte over ansiktet. Rønning bøyde hodet, Salberg Hamrum virket likegyldig, mens Bergeen la hodet i hendene for å skjule sin sinnsstemning. Både Hofstad og Wiik virket en smule nervøse, men konsentrerte seg om å motta dommen med hevet hode. Wiik festet blikket mot publikum, og et smertelig drag over ansiktet røpet hans indre fortvilelse. Men det tentes et nytt lys i blikket da lagmannen opplyste at retten hadde foreslått ham benådet til livsvarig tvangsarbeid, og i pausen konfererte han ivrig med sin forsvarer. En usigelig lettelse gled også over ansiktene til Randal, Grøtte og Riverud, da de hørte om rettens benådningforslag.

Lyngstad virket livligere etter å ha hørt dommen. Olsen, Martinsen og Kvåle pustet lettet ut, mens Lerfald, som i likhet med de øvrige var innstilt på dødsstraff, på forhånd syntes å ha regnet med at hennes liv ville bli spart. Dundas, som virkelig hadde grunn til å være fornøyd, så trist og melankolsk ut – og var åpen-

bart ulykkelig over sin sidekamerat Riveruds skjebne. Kleve hadde det me apatiske uttrykk som hun hadde hele rettssaken.

Etter at domskonklusjoner lest, tok retten en halv times pause, lagmannen gjorde de tiltalte oppmerksom på at de hadde adgang til å forlate r møtet om de ønsket det. Men da ret igjen ble satt, var samtlige å finne p plasser. Stemningen varierte fra opphet til dysterhet, alt etter dommens

P. O. Jensse
Flørdagsgade No. 12, ved Bratens
Største Udvalgte
Kaffee
Bryggene
Kjøderi
Telefon No. 32.
Adresseavisen 21. september